

Nr 136.

Av herr **Linders**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till trädgårdsodlingens befrämjande.

Vid fjolårets riksdag hade jag, jämte herr Nilsson i Kabbarp, i motion Nr 196 föreslagit en skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om anslag till befrämjande av trädgårdsodling.

Jordbruksutskottet hemställde efter en motivering, som ytterligare underströk de skäl vi då anförde, om bifall men med något omredigerad kläm eller så lydande: »att Riksdagen, i anledning av förevarande motion, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning samt därefter inkomma till Riksdagen med förslag i fråga om de åtgärder, som lämpligen böra vidtagas för befrämjande av trädgårdsodlingen, företrädesvis bland mindre jordbrukare och lägenhetsinnehavare.»

Denna framställning bifölls av Andra kammaren, men avslogs i Första kammaren.

Då jag i år åter kommer med samma sak, har jag formulerat mitt yrkande i enlighet med jordbruksutskottets i fjol gjorda.

Skälen äro de samma som i fjol.

Det ekonomiska trycket, närmast för lantmannen känt i höga jordpriser, dryga räntor på anskaffnings- och rörelsekapital, stegrade arbetsomkostnader och dyrare material, detta har med nödvändighet pressat fram ett behov av ökad och värdefullare skörd. Utebliver denna, vittna redan gjorda erfarenheter, att många av de nya småbrukshemman, som vår tids egnahemsrörelse med ganska stora offer skapat, komma att hysa ett i fattigdom försänkt jordbruksproletariat. Och stort bättre komma ej heller de äldre småbruken att stå sig, efter hand som den gamla stammen avlöses.

På växtförädlingens område har dock utförts ett så betydande arbete, att redan detta betyder en avgjord vändning till det bättre beträffande sädesodlingen, och de övriga kulturväxterna torde snart följa efter.

Emellertid synes det, som om statsmakterna icke nog beaktat, i allt fall icke tillräckligt understött, en viktig sak i vad det rör framarbetandet av rationellt skött, ekonomiskt starkt och självständigt småbruk. Det är en allmännare odling av trädgårdens kulturväxter. Många av dessa bliva väl allt framgent endast föremål för fackmännens arbete. Men odlingen av frukt, bär och grönsaker, avsedda för konservering eller användning i färskt tillstånd, erbjuder dock ej större svårigheter än att vilken jordbrukare som helst efter någon praktisk handledning kan gå i land därmed. Den viktigaste synpunkten härvidlag är den, att åtskilliga av dessa odlingar, rätt bedrivna och under goda betingelser, äro mera lönande än ladugårdsskötsel och spannmålsodling. Vi importera massor av frukt, bär och grönsaker, fastän största delen av dessa produkter skulle kunna frambringas i vårt eget land till fromma både för odlarna och rikets handelsbalans.

Staten upprätthåller visserligen trädgårdsskolor och anslår stipendier för trädgårdsmän att företaga utländska studieresor; vid våra lantmannaskolor meddelas även undervisning i trädgårdsskötsel. Allt detta är mycket bra, men det räcker ingalunda. Anslagen till kontroll- och avelsföreningar, till statskonsulenter och vandringsrättare m. m. visa oförtydligt, att man med hjälp av allmänna anslag söker bana även andra vägar direkt ut till folkets stugor för att upplysa och hjälpa till rätta.

Folket självt har även kommit till insikt om riktigheten av detta slags näringspolitik. Den för till närmaste kontakt med självverksamheten.

I flera av våra provinser ha under de senaste åren bildats talrika så kallade fruktodlareföreningar. Dessa bestå huvudsakligen av mindre jordbrukare. Men dessa föreningar föra ofta en tynande tillvaro, allt enskilt arbete till trots. Det centrala hos dem är anställande av trädskötare, som skall hjälpa föreningsmedlemmarna med deras trädgårdsskötsel. En sådan trädskötare har vanligen icke erhållit annan undervisning än en av hushållningssällskapet bekostad kurs på några dagar. Således kan det ej vara tal om någon ordentlig utbildning. Men den svåraste stöttestenen är dock, att en liten fruktodlareförening ej kan bereda trädskötaren så pass vederlag, att denne kan bindas vid sin verksamhet för längre tid.

Här torde staten böra träda emellan med bidrag i viss likhet med anslaget till kontrollföreningar. Likaledes synes det oss vara rättvist, att

staten, som årligen bidrager ganska avsevärt till jordbrukskonsulenter avlöning inom olika län, även bisträcker hushållningssällskapen med bidrag till avlönande av ett tillräckligt antal skickliga trädgårdskonsulenter, vilkas arbete huvudsakligen faller inom upplysningsområdet.

Mycket riktigt anförde jordbruksutskottet i följande:

»Det torde icke kunna förnekas, att trädgårdsodlingen såsom förvärvskälla i allmänhet icke av våra jordbrukare vunnit det beaktande, varav densamma är förtjänt. Som bekant, importeras sålunda årligen från utlandet en stor myckenhet frukt, bär och grönsaker, fastän landets behov av dessa produkter otvivelaktigt skulle kunna till största delen tillgodoses genom inhemsk odling. Även i den mån trädgårdsodling inom landet förekommer, synes den ofta bedrivas på ett mindre rationellt sätt, i det att odlarna icke förstå att på rätt sätt tillvarataga produkterna eller ordna avyttringen av desamma. Och dock förefaller det, som om trädgårdsodlingen, rätt bedriven, särskilt för mindre jordbrukare och lägenhetsinnehavare, skulle kunna bliva en betydelsefull inkomstkälla och i många fall till och med komma att löna sig bättre än det egentliga jordbruket.

Glädjande nog synes emellertid intresset för odling av trädgårdsalster under senaste tiden hava vaknat och tagit sig uttryck, bland annat, i bildandet på en stor mängd platser av så kallade fruktodlareföreningar, huvudsakligen bestående av mindre jordbrukare, vilka hos sig anställt trädskötare med uppgift att tillhandagå de enskilda medlemmarna vid trädgårdsskötseln. På sätt motionärerna antytt, torde dock varken dessa föreningar eller det enskilda intresset i sig självt vara i stånd att utan hjälp från det allmännas sida arbeta fram en rationell trädgårdsodling. Vid sådant förhållande anser utskottet, att, likaväl som staten genom varje handa åtgärder bidrager till höjande av det mindre jordbruket, i allmänhet lämpliga åtgärder från statens sida även böra vidtagas för befrämjande och utveckling av ifrågakommande viktiga binäring till jordbruket, varigenom ock det intresse för denna näringsgren, som på senare tiden uppstått bland jordbrukarna själva, skulle vidmakthållas och än ytterligare ökas.»

Vid sådant förhållande synes det mig ganska egendomligt, att Första kammarens majoritet, av vilken säkerligen de flesta äro i den gynnsamma ställningen, att de för egna trädgårdsodlingar kunna hålla fackligt utbildade trädgårdsmän, förra året avvisade ett ringa försök att komma de små odlarna till hjälp i deras allvarskamp att finna de bästa vägarna

för att utvinna de bästa skördarna av Sveriges jord. Trädgårdsodlingen är dock den mest intensiva jordbruksdrift.

Då jag således fortfarande håller på det behjärtansvärda syftemålet, får jag härmed ånyo vördsamt hemställa,

det Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning samt därefter till Riksdagen inkomma med förslag i fråga om de åtgärder, som lämpligen böra vidtagas för befrämjande av trädgårdsodlingen, företrädesvis bland mindre jordbrukare och lägenhetsinnehavare.

Stockholm den 26 januari 1914.

Sven Linders.